

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

Nr. 206

Duminică, 20 Septembrie (2) Octombrie.

1887.

In memoria lui IACOBŪ MUREȘIANU.

Brașov, 19 Septembrie 1887.

Regretatul Iacob Mureșianu considera femeia ca un factor principal, ba chiar ca factor decisiv în creșterea copiilor. De aceea dănsul, ca pedagog cu îndelungă experiență, și-a pus de la început ca scop de a da femeii române rolul ce i se cuvine ca mamă în societatea românească. Totu din indemnul acesta a dat viață reșosatului la 1850 primei reuniuni române dincoace de Carpați, gândindu-se în prima linie la femeia română și întemeind Reuniunea femeilor române din Brașov, care a dat apoi indemn la formarea celorlalte reuniuni de femei și de bărbați în Ardeal și dincolo de Carpați.

Pe femeile române le-a provocat ca să se și înă de cea mai sfântă datorință a lor, în totă viața, a-și prețui limba națională românească în ori ce împrejurare, atât în creșterea copiilor, cât și în conversațiune, a-și căuta chiar gloria în vorbirea românească ori și unde, apoi a se asocia la olaltă, pentru ca prin reuniuni să se cultive și să se apere și ele limba română, ce au moștenit-o de la părinți, de intențiunile dușmane, „care merg fără frâu și fără încercare a spulbera cu timpul tot ce este român în patria noastră”.

„Mamele române — scrie Iacob Mureșianu — se și creșcă copii cu totă scumpătatea în moralitate și activitate patriotică, îndemnându-i, încă din cea mai fragedă etate, la purtare de bună cuviință întru toate; și cu anii creșterii se le insuflă cu totă energia iubirea de limba română, până la exaltare, ca și de Români se se înă mai presus de toți căți vorbesc limbă străină, în cultivarea și predilecțiunea limbii materne, pe care pentru totă lumea se nu o neglige chiar și când vor înveta alte limbă străine. Ba de li sară resti cerul și pământul că nu-i va mai ocroti sub acoperământul său se pe suprafața sa, se nu și părăsescă usul și dreptul limbii lor române, care e cel mai prețuit diamant între toate limbile din Orientul Europei și care, decă ilu sciau păstra și apăra cu totu modul și cu mai mare preingrijire, scumpătate și prețuire străbunii noștri, în toate sferile activității lor, ne ară fi împletit a bună sémă de seculi într-o corónă lungă și lată în Orientul Europei, ce mâna întinsă spre Occidentul ei, ce garanția pentru eternizarea vieții și înflorirea ginte românești în Orient”.

„Mamele române din orașe și din cetăți se nu și părăsescă predilecțiunea limbii române în ori-ce societate publică se privată, se nu de genereze nici se cadă în indiferentism față cu limba; se nu concedă, Dómne feresce, copiilor a-și uita limba maternă preferind a vorbi și scrie în limbă streine; din contră la învățarea limbilor streine, necesare pentru studii, se ia de vehicul limba română, acésta se fia basa, temelul pe care să se sprijine învățarea altor limbă”.

„Iubirea cătră limba maternă se li-o înredăcineze mamele astfel copiilor, încât ea se se prefacă nu numai în datină și în usu național, ci chiar în virtute națională. Numai astfel își va îndeplini mama română sfânta datorință cătră fi se și cătră neamul românesc, când va deștepta în copii se conștiința, că limba română e cel mai prețuit odor al națiunii române din Orientul Europei.”

Nu putem ca se încheiam mai bine acésta parte a însemnărilor sale, decătu citând pasagiul, prin care arată motivele ce l-au îndemnat la înființarea reuniunii femeilor române rămă-

nându se arătam în numărul viitor ce a scris cu privire la conlucrarea sa la fundarea gimnasiului român din Brașov și despre alte stăruințe ale lui sociale și culturale.

„Cu scóterea la viață a Reuniunii femeilor române — dice reșosatul — „am vênat deodată și scopul de a îndemna și a atrage și partea bărbătescă a națiunii române, ori unde s'ar afla locuința, la asemeni asociațiunii de totu soiul; și acésta se făcu cu totu felul de îmbolduri și provocări repetite în sinul națiunii întregi, înființându-se Reuniunea sub numele de „română” fără deosebire confesională”.

„Acésta concordiă asociativă am propus-o și recomandat-o de repetite ori, ca cea mai necesară, ba unica și singura condițiune de a se pute înălța și Românilu prin consfătuiri comune între sine la o activitate cât de puternică și prin ea la cultură, gloriă și mărire!”.

În cursul zilei de ieri și de azi, Redactorul „Gazetei Transilvaniei” a mai primit următoarele telegrame și scrisori de condolență:

Sibiu, 18 (30) Septembrie

Primiți adéna mi condurere și reprezentarea Asociațiunii și a mea la înmormântarea tizului meu préiubit prin Cosma și fiul meu.

Bologa, v.-preș. Asociațiunii.

Blașiu, 18 (30) Septembrie.

Primiți espressionea sentimentelor noastre de condolență pentru pierderea suferită prin mórtea neprețuitului vostru părinte.

Inteligența română din Blașiu.

București, 18 (30) Septembrie.

Rog se primiți și din parte mi espressionea durerii pentru pierderea bunului vostru tată și distinsului patriot.

Maiorescu.

Deva, 18 (30) Septembrie.

Primiți espressionea profundei noastre condolențe pentru ireparabila pierdere a scumpului vostru părinte și ilustrului nostru anteluptător național.

Lucreția și Alessiu Olariu.

Deva, 18 (30) Sept.

Ne asociam profundului doliu ce-lu pórtă familia distinsului nostru publicist Iacob Mureșianu.

Români din Deva.

Năsăud, 18 (30) Septembrie.

Pierderea vrednicului cap al familiei noastre, ca cel mai obligat memoriei sale eterne, o simțu mai adéncu, dér însu mi fiind bolnav, nu putui pleca; am înscințat pe toți. Plânșul și rugăciunile noastre întrunite, le vor vesti mâne clopotele bisericilor din Năsăud și din prejur. Atotputintele se ve mângăe pe toți, eu sunt pré slabu a me mângăia însu mi pe mine.

Ioachim Mureșianu.

București, 18 (30) Septembrie.

Părtașu fiind durerii, trimitu condolențele mele sincere.

Radu, preot unit.

București, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

Deplângem cu națiunea pierderea neobositului luptător și publicist Iacob Mureșianu.

Anușca, Corvinu,
Moldovanu, Rocneanu,
universitari.

Ploesci, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

Mă asociez cu durere la pierderea ce încercați prin mórtea venerabilului vostru părinte.

Ionu Popovici.

București, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

Regretam pierderea veteranului dascal alu neamului românesc. Cerul se mângăe pe mahniti.

Cordescu, Popu Pecurariu.

Blașiu, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

Regretam neparticiparea la înmormântare, însă participam la durerea ta suferită prin pierderea neuitatului teu părinte. Comunică condolențele noastre familiei.

Neculae, Partenie, Aureli,
profesori.

Tergoviscea, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

Condolențele noastre.

Familia Cepescu.

Sinaia, 18 (30) Septembrie.

Regretu pierderea celui ce se duce dintre noi cu conștiința pe deplinu împăcată. Lipsa lui se ne îmbărbăteze pentru a ne pute împlini și noi datorile față de națiune.

N Făgărășanu,
ingineru.

Blașiu, 18 (30) Septembrie.

Impărtășindu-ve sincera noastră condolență și profundele regrete pentru pierderea ce ați îndurat, ne asociam la jalea Vostră.

Silvestru Nestoru, profesor și soția.

Craiova, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

Impărtășim durerea pentru pierderea venerabilului vostru părinte și marelui Român.

Mihălescu, Străjanu, Cantorichi, Constantinescu, Anagrosta, Caloianu, Fauru,
Chețan, profesori.

Gherla, 18 (30) Septembrie.

Primesce împreună cu toți ai familiei espressionea profundelor simțeminte de condolență pentru marea pierdere ce ați îndurat prin adormirea pe veci a pré iubitului nostru părinte și prea prețuitului nostru conducător de odinioară.

Consolați-ve în conștiința, că repausatul: Luptă bună a luptat și coróna nemuririi bine o a meritat!

N. F. Negruțiu
Red. și proprietaru.

P. S. Corónele aici trimise, dintre cari una o oferu eu și alta tipografia mea „Aurora”, se se depună pe cosigul care închide scumpele oséminte ale marelui defunct. Ele sunt un mic omagiu adus amintirii meritelor deșteptului conducător de odinioară alu poporului român. — Regretu că — pătimind și însu mi — nu am putut în persónă se i le ducă aceste.

Din afară.

Cunoscutul conducător alu opozițiunii bulgare Petko Slaveikov a adresat prințului Ferdinand alu Bulgariei o scrisore, care cuprinde în esență următoarele:

Națiunea bulgară a trăit multe zile de nenorocire și de doliu, dér în astfel de mod ca acum nici odată n'a fostu maltratată. Poporul bulgaru a suferit totu în speranță, că va primi unu principe legitimu, a cărui sosire se-i redea liniștea. Acésta speranță însă a fostu desamăgită. Slaveikov amintescă apoi prințului jurământul ce l'a depus în Ternoza, că va governa țera amăsurat constituțiunii; guvernul se însu conduce țera după placul se; abuzurile de putere și actele arbitrarie n'au încetat, fiorósele întâmplări ale anului trecut éráși s'au renoit, se întrebunțeză din nou forța. Guvernul actualu vrea se impună națiunii voința lui

cu toate mijloacele, chiar cu cele mai ilegale. Deși starea de asediu a încetat, totuși libertatea presei este din nou suprimată; acestu act ilegal nu poate întări tronul și nu va câștiga prințului devotamentul poporului, care știe, că orice măsură s'a luat cu consimțământul prințului. Legea nu este literă moartă, precum își închipuesc guvernul. Spre nenorocirea lui guvernul se află pe o cale ce lă va arunca în pericol; el a adus nu numai țera, ci chiar și pe principele într'o situație puțin vrednică de invidiat. Acestu guvern a tănuțit principelui adevărata voință a poporului și poporului intențunile principelui, și e o răutate a se juca astfel cu sârtea unui popor și a unui principe regent. Acestu guvern lasă a se conduce de caprițele lui și nu de precumpeniri politice, și acesta e motivul, că se lasă a fi tirii la acte de nedreptate și de arbitraritate, care subminează autoritatea principelui. Dér cu minciuni, cu arbitraritate și cu grăză nu va succeda a întări statul și tronul. Orice ar dăce principelui ministri, încheiă Petko Slaveikov, majoritatea poporului bulgar nu împărțășese părerile lor și nu voiesce a suferi să trecă peste ruine fructele politice lor.

SCIRILE ȚILEI.

La înmormântarea lui Iacobu Mureșianu au sosit au sosit din Blășiu, ca delegați din partea Escelenței Sale Prăsăntitului Metropolitanu Dr. Ioan Vanea, Rvdiss. domn canonic metropolitanu Ioan M. Moldovanu și Pré onor. domn Dr. Augustinu Bunea, profesor de teologie. D-lu canonic a fost însărcinat totodată a exprima familiei decedatului cele mai sincere condolențe în numele Escelenței Sale, asemenea și în numele inteligenței din Blășiu.

Escelența Sa Prea Săntitul Metropolitanu Mironu Romanul și-a exprimat prin telegramă către Redactorul foiei noastre alăturarea sa cu sinceră condolență la tributul de recunoștință și pietate ce lă vor aduce preoții greco-orientali fostului lor dascăl timp de 50 de ani.

Din partea Asociațiunei române transilvane din Sibiu au sosit ca delegați domni Partenie Cosma și Valeriu Bologa, însărcinați fiind a exprima totodată în numele presiului Asociațiunei condolențe familiei Mureșianu.

În cercurile hotărâtoare din Pesta se vorbește cu multă stăruință despre fortificarea capitalei ungare. Se afirmă că guvernul unguresc va depune în sesiunea viitoare a adunării deputaților un proiectu relativ la fortificarea capitalei și va cere un împrumut de 15 milioane de florini pentru lucrările pregătitoare.

Unu vaporu englesu încărcat, cu șine ce venea spre Galați, la milea 37, lângă Tulcea, ne spune „Galații“, voindu să întorcă, a rămasu înomolitu în latul Dunărei, închidendu astfel cu desăvârșire trecerea vaselor. Atât vaporul „Loyd“ cât și alte vapore, cari veneau în Galați, stau ancorate așteptându deschiderea fluviului. Nicl vaporul localu, care a plecat la Tulcea, n'a pututu trece. S'au trimis șlepură ca să desbarce o parte din marfă spre a pute scote vaporul din nămol. Până acum comunicațiunea în josul Dunărei este întreruptă.

„Revue de l'Orient“ anunță, că delegatul sindica-

tului industrialu din Moscova, Samarim, e în România avându misiunea să mijlocască și să determine acolo locurile cele mai potrivite, unde să înființeze depozite de manufactură rusă. Până acum s'au luat în perspectivă Tulcea, Galați, Calafatu și Bucuresci. Asemenea depozite are intențiunea a înființa și în Bulgaria,

—x—
„Liberalul“ din Iași comunică trista scire despre necetarea din viață a distinsului pianistu și compozitoru musicalu Gh. Scheletti. Perderea acestui bărbat, care prin puterea talentului său devenise o autoritate musicală în România, lasă o lacună ce cu greu se va îndeplini. Imormântarea s'a făcutu Marți, 15 Septemvre.

Importul și esportul Ungariei în a. 1886.

În fine i-a succésu oficiului statisticu al țerei să publice datele referitoare la esportul și importul articulelor de comerț pe anul 1886. Estragemu din raportul numitului oficiu de statistică următoarele date:

Valoarea întregului importu pe anul 1886 face: 421.128,862 fl., ér valoarea esportului face 419.175,200 fl. Cifrele acestea, precum vedem, nu sunt prea imbucurătoare pentru Ungaria, căci importul e mai mare cu un milion 953,662 fl. decât esportul. Desavantajul acesta este a se datora în mare parte războiului vamal, purtat cu România.

Partea cea mai mare a importului, socotită în preț de 170.108,040 fl., constă din îmbrăcăminte, țesături și fânăria, precum și din articuli de lăcuș pentru toalete. S'au esportat articole de acestea numai în preț de 23 milioane, rămâne prin urmare un pasiv de 146 milioane fl. De asemenea întrecu importul pieilor lucrăte, ghetelor și blanelor cu 59 milioane esporturile; importul metalelor întrece cu 16 milioane, al obiectelor de artă și literatură cu 9 milioane, al obiectelor de sticlă și de lut cu 7 milioane, al oleiului și produselor de sticlă 6 milioane; afară de acesta mari sume de bani esu din țera pentru deosebite mașini. Se esportă din țera mai vârtos vite, lână, bucate, făină, tutun și piei.

Paroxismul unguresc.

Frumosă și plăcută este contemplațiunea, când veți pe capul familiei, pe tată, în armonie cu ceilalți membri ai familiei sale, cu fii săi, te pătrunde până la inimă scena alipirii și a aderenței produsă la timpuri binevenite, și recerută de împrejurări; dér svêcolitura sfârșită a unuia dintre frați, înscenată cu premeditațiunea de a denegri pe ceilalți respinși dela masa și binele patrioniului, este o adevărată ostentațiune ipocrită care-lă umple cu greață pe totu omul binesimțitoru.

Nu voim noi a trage la indoială fidelitatea modernă a națiunei maghiare față de tron, și de domnitor, dér ne aduce la mirare modalitatea cu care se descopere acesta prin organele guvernamentale ale administrațiunei și ale societății maghiare.

Noi scim bine că, decât n'ar fi atâta românime în Ardeal, și decât acesta n'ar ține la naționalitatea sa și la instituțiunile sale naționale, tâmbălăul de demonstrațiune nu era așa de sgomotos și sfârșitor.

Puterea domnitoare a Maghiarilor a umplut Ardealul, respective toate Comitetele și organele lui, cu cețele sale de deregători și de agenți, aceștia adunați la Clușiu voiesc a arăta Monarchului că Ardealul întregu jubilează, e mulțămît cu stările actuale, și nu doresce

alta decât ca poporele nemaghiare să sară de vii în căldarea topitoare a Kulturegyletului.

Dér, d-nilor și fraților maghiari, spuneți-ne: că din populațiunea română de 1.300.000 a Ardealului, alară de preoțiunea condusă de arhieriei săi, inteligența și alți onorații ai săi neoficiali unde și cu ce modalitate și a pututu descoperi bucuria sa asupra venirii monarchului? Cugetați D-vostră că această aparițiune nu bate în ochii lumii? o aparițiune stranie, că majoritatea unei țeri nu poate să sêrbătorească și să descopere bucuria, prin organele sale?

Veți răspunde: și acesta documenteză nepatriotismul, separatismul Românilor, ce e egal cu nealitatea! dér rogu-vê să nu o spuneți acesta așa cam preiute și fără de rumegare, ci mai anteu să vă aduceți aminte, că în 1857, când Maiestatea Sa a întreprinsu călătoria prin Ungaria, și boerimea a fostu atinsă din partea guvernului cu întrebarea, că nu s'ar pregăti la întâmpinări sêrbătorești? aceea boerime a ținutu o conferință și rezultatul s'a împărțășit locurilor competente cu următorul răspuns laconicu: rezultatul prea scurtei noastre consultări este, că boerimea în situațiunea națiunei nu poate manifesta semnulu de bucuria și a arangia sêrbătoriri.

Decă d-vostră ați pututu face acesta atunci, pentru ce se n'o potă face Românii Ardealului acuma, când situațiunea națiunei lor este și mai tristă ca a d-vostre în 1857?

Dér deja pornirea cercurilor oficiose și neoficiose ale Maghiarilor pentru întâmpinări sêrbătorești s'a început cu atâta vehemență și respingere a altor elemente, încatu era cu neputință o apropiere sinceră și unire frățescă; totu ce bucinau diarele și puteai auți din gurile dătătoare de tonu era „numai și numai națiunea și limba maghiară, elementul susținătoru de stat, — apostrofarea agitațiunilor elementelor străine (Sic!) că regele în Clușiu vrea să arate agitatorilor că uniunea e perfectă etc. etc.“

S'a și efeptuitu ca Mitropolitul Mironu să nu fiă primitu la Deva, ci la Clușiu.

Ni sunt cunoscute și vorbele ce le a grăit guvernul prin gura Maiestății Sale; în urmarea acestora, după părerea Maghiarilor vai de noi Valahii! Suntemu înfrânți cutropiți cu vorbele Maiestății Sale, și cugetă că ni s'a infundat gura cu vorbele „a király mondotta“ (regele a ășu.)

Dér aci în culmea bucuriei să vă aduceți aminte ér și de unele momente istorice, cari ni sunt „magistra vitae.“

În primul rescriptu al Maiestății Sale regale către dieta Ungariei din a. 1861 se găsesc cuvinte pentru națiunea română din Ardeal, cari ponderază mai tare, și răspunsurile date la unele deputațiuni. Putem dăce și noi „regele le-a scrisu.“

Cugetați D-vostră că veți îmbêta lumea cu astfel de vorbe și răspunsuri, cari le facu organele guvernului actualu? Rêu s'a tocmitu treaba că din toate vorbele domnitorului domniului țilei nu vreau să scotă alta, decât unu cionagă cu carele să se bată capul Românilor; puțină mângăere din călătoria suveranului, decât aievea ar fi așa.

Dér pentru D-șeu, unitatea statului, uniunea perfectă a Transilvaniei și egemonia rasei maghiare, cum a pututu permite Superintendentului luteranu, ca sub coróna Sântului Stefanu să se presinte cu o corporațiune bisericescă în limba „Vereinului nemțesc“, și ca „regele maghiar“ să le răspundă totu în aceeași limbă, când

FOILETONU.

APÊRAREA TRANSILVANIEI

contra
ROMÂNIEI ALIATĂ CU RUSIA.

(Urmare.)

Dér ori-cum ar fi, noi — considerându marea divergență de interese ale Statelor aliate — persistăm în părerea noastră, că România va prefera să câștige prin forțele sale proprii, ceea ce ar voi să câștige dintr'unu asemenea războiu, contându, bine înțelesu, pe ajutorul indirectu al Rușilor, însă, fără a renunța la independența sa și a ostirei sale.

Credem, că acesta este unu lucru naturalu, care caracterizează nu numai pe unu individ, ci și pe unu popor.

În fine, mai putem lua în considerațiune și depărțarea însemnată a fie-cărui corp de armată română de teritoriul presumtiv de adunare și de desfășurare al armatelor rusesci și acesta mai cu sêmă din cauza insuficienței drumurilor de feră din părțile acele, încatu, trupele ruso-române cu greu s'ar putea întruni înainte de a se începe operațiunile.

Să cercetăm dér, decât ar fi consultu, ca noi să evacuem cu totul acele provincii, cari ar forma obiectul

operațiunilor armatei române în casul, când aliații ar înainta separat, concentrându-ne toate forțele pe teatrul principalu de operațiune în contra Rușilor; și decât n'am face mai bine ca să lăsăm strictulu necesaru de trupe pentru o apêrare riguroasă și contra Românilor. Dicem în adinsu: strictulu necesaru de trupe.

Fără a ține sêmă de adevêrul, că cu greu cedeză cineva teritoriile sale inamicului, fără o lovitură de sabiă, credem însă că trebuie să ne hotărâm a lăsa forțe corespunșătoare în partea țerei amenințată de unu atacu al Românilor.

Acestă părere a noastră se argumenteză de sine, adecă prin faptul, că nu se poate admite în modu absolutu, că sorții de victoriă ai grosului armatei noastre asupra Rușilor ar fi mai garantați prin desertarea completă de trupe a provinciilor amenințate de Români. Cu atâtu mai puțin se poate admite acesta, cu câtu bine scim, că unu colosu de armată, cum este cea rusescă, dispune de o forță de rezistență nemărginită. Chiar admitându că după unu timpu ore-care dela începerea ostilităților armata rusă ar fi bătută, totuși în decursul războiului, puterea ei de rezistență se va nutri necontenit prin aducerea în luptă de trupe prospete din vastul său imperiu.

Decă provinciile noastre amenințate de Români ar

fi cu totul deșertate de trupe, este evidentu că armata română le va ocupa și după ce și va asigura posesiunea lor și putea proceda la joncțiunea cu armatele rusesci, cu mai multă energiă și înlesnire chiar, decât în casul când toate aceste operațiuni ale ei ar fi contrariate de unu corp de trupe Austro-Ungare, fiă elu câtu de mic, dér activu, energicu și sprijinitu în acțiunile sale de configurațiunea topografică a țerei.

În primul casu, cu greu am putea împedica operațiunile de joncțiune ale Românilor înainte ca să fi reușit noi a bate pe Ruși astfel încatu acestu ajutoru considerabilu, din partea armatei române, să nu le mai potă folosi nimic; dicemu acesta presupunându că acțiunea belică ar începe pe teatrul de operațiune secundar mai înainte, decât pe celu principalu. Cu alte cuvinte, detașarea unui corp de trupe în formă mai slabă în faptu însă destul de tare ca să se potă achita de problema: a întârșia înaintarea Românilor separându ambele armate inamice câtu se potă mai multu timp. Credem că acesta n'ar fi o răspândire greșită de forțe, din contră, grosulu armatei noastre ar câștiga indirectu avantajulu a avé cu unu inamicu mai puțin pe teatrul de operațiune principalu și decisivu.

Ôre, contra cărei provincii a imperiului nostru s'ar îndrepta ofensiva României?

Austro-Ungaria se învecinează cu Regatul român

bine scimă, ca între luterani sunt și Maghiari, nu nu mai Sasi și Germani? De bîra sémă nițică complimentare d-nului Bismarck.

Dacă avem libertate destulă între marginile legii, pentru ce nu i s'a permis și metropolitului Miron și Vancea să binevențe și ei pe Suveranul în limba română? Limba poporului de 3 milioane, înseamnă ea mai puțin decăt a Sasilor de 200.000? Vedeti, domnilor, ironia sorții, vedeti egalitatea și libertatea bucinată! Veți afirma d'ora că limba română pentru urechile monarhului ar fi vătămătoare, când același monarh nu de mult la articuli de lege românești, și-a subsemnat gloriosul nume în limba română?

Dér beția paroxismului maghiar, cu ai căruia aburi voiați să acoperiți Transilvania ca să nu pótă vedé lumea altă element în ea, decăt elementul maghiar, acea beție, d'ic, a trecut; vine timpul de rēcorélă și veți puté medita asupra temei, că nu limba, nu culturilegetulul maghiar, nu șpanii și vicșpanii, și nu baude-riul magnaților va mântui țera în casu de nevoie, ci în prima liniă brațele sutelor de mii de ostași români, a căroră dare în avere și sânge ponderéză mai mult în lume, ca fanloranadele și vorbele sforăitoare, cari trec ca bulbucii (beșicile) plōiei recente.

Rotuna.

Brădești, Moldova, 15 Septemvre 1887.
(Urmare și fine.)

Programul cursului d-sale a fost pe cât de vast pe atât și de interesant și folositor, cuprindēnd următoarele puncte:

impleturi de papură, impleturi perfecționate de paie, de nuiele (mlaje), apoi coloritul acestora de asemena perfecționat, apoi impleturi de scaune din tris-tiă fină (bambus) impleturi de pēru, coloritul mobilelor, vāpsitul lănei, cănepei și inului, poleitul séu lustruitul lemnaui și albinăritul celū mai practicabil după sistemul lui Dzirzon; afară de aceste puncte cuprinse în program au mai propus și auritul. Aici trebuie să-mi exprim regretul meu, căci nu a permis timpul celū scurt ca d-nii instructori cu deosebită d-lor bunăvoință să ne pótă instrua și ceva din tēmplărit, precum facerea stubeilor (tărne, cosnițe) după sistemul lui Dzirzon, a ramelor și a.

Veselu de frumoșele succese cu cari a fost încoronat acest curs atât de bine întocmit, nu pot ca să nu-mi exprim cu această ocaziune mulțamă și recunoștința mea d-lor conducători G. Moian și C. Muslea, cari s'au supus la o sarcină atât de mare, nevrândū nici osteneța, nici timp și nici mijloce materiale pentru ajungerea scopului urmărit: de a se lăți în poporul român toți ramii industriali, de cari are lipsă. Cursuri de felul acestuia ar trebui sprijinite din tōte părțile, pe lângă tōte jertfele, lucrându-se într'acolo, ca să devină în permanentă anuală, pentru că cu atât mai ușor se ajungem la scopul dorit.

Nu sciu însă cum se vor mai puté supune d nii conducători ai cursului numit mai sus unor greutăți atât de mari, precum au fost acelea, cari au trebuit să le învingă în trecut, până la cursul de sub întrebare. Zelul și însufleșirea ce am vădit că o au d-lor pentru urmărirea ideii înalte de a lăți tot felul de industrii de casă în popor, mă fac să spera cum că ori-că pedecă ar întâmpina pe această cale nu va fi în stare a-i opri de a-și continua lucrările în această direcțiune cu aceeași forță ca și în trecut, ba încă speru că și vor afla și alți imitatori și sprijinatori ai cauzei industriale a poporului nostru.

Și nici că s'ar puté aștepta altcum rezultate de îmbunătățire pentru sōrtea multor cercatei nōstre națiuni. Dacă nu se vor îngriji de popor bărbat luminați a-i acestuia, atunci dela cine ore se va puté aștepta o conducere înțeleptă spre binele și fericirea lui pe când este bine știut, că fericirea poporului este totū-odată și a conducătorilor lui.

Privind lucrul din alt punct de vedere, 6ren u ar fi păcat strigător la cer, lăsându pe popor în întunerec, adevă lipsit de cunoștințele, cari l'ar putea aduce la o poziție mai mulțamită, folosind în modul celū mai rațional tot ce-i dá natura împrejurul séu? Papură, paie, pipirig, mlaje (nuiele) pēru și alte soiuri de materiale, cari află omul în stare brută în nemijlocita sa apropiere, nu este ore mai rentabilă a se folosi pentru pregătirea a tot felul de obiecte necesare pentru viață, decăt a se lăsa să pieră fără de a ne aduce măcar atăta venit cātă contribuția se plătesce pe locul unde cresc? Etă dēr produsele din care trebuie să se desvōlte industria populară națională, fără de care nu putem aștepta îmbunătățirea stărei materiale a poporului. Pentru de a ajunge pe calea acesta mai iute și mai ușor la ținta dorită, singurul scōla e chemată. Introducerea impleturilor din industria de casă în scōlele normale pedagogice, ca obiect de învățamēt și prin elevii acesteia, ca învățatori în scōle e singurul mijloc de a străbate în popor cunoștințele diferitelor ramii din industria de casă.

Pe această cale însă se vor vedea rezultatele dorite numai după mai mulți ani de țile. Pentru un timp mai apropiat va fi necesar ba chiar indispensabil ca să se instiue în vacanția de vēră cursuri pentru învățatori ca cele amintite mai sus, séu și după metoda cum a binevoit a începe Venerabilul D-nu Ioan Popescu din Bărlad în vēră acesta.

Cursurile de felul acesta pot fi séu pentru fiă care județi în parte, séu pentru mai multe. Aceste cursuri se se continue în fie-care an până atunci, până când nu va mai exista nici măcar un singur învățator, care să nu cunoșcă toți ramii de industrii de casă, care o pōte practica poporul. Se înțelege de sine că tōte acestea numai la inițiativa și sprijinul guvernului se pot realiza; ceea ce nici nu mai încap ideală că dōr nu ar fi posibil, pe când dincolo de Carpați au făcut această cu celū mai bună succés anumiți învățatori singuratici pe risiculul lor propriu.

Încheiu cu speranța de a vedé cât de curēnd un început cât de mic, dēr serios în favorul ideii desfășurate mai sus.

I. Juga,
învățator.

Congresul de igienă din Viena.

Luni, 26 Septemvre, s'a deschis, în sala societății de musică din Viena, congresul igienistilor. Pe la orele 11 sala cea mare a fost literalmente ocupată, așa că mulți din membrii congresului nu mai găsiu loc și se indesau în fundul sălei și prin loge. Galeria a fost ocupată de dōmnele membrilor congresului. Adunarea a fost foarte imposantă atât prin număr cât și prin prezența multor celebrități europene.

Dintre învățații, cari atraseră mai cu deosebire atențiunea lumii se pot cita cunoștinții profesori Virchow, Pettenkofer și Brouardel (Paris).

Din corpul diplomatic erau prezenți: ambasadorul german, principele Reuss; ambasadorul rus, principele Labanov; ambasadorul italian, contele Nigra; trimisul Belgiei, contele longhe d'Ardoye; trimisul Bavariei, contele Bray Steinburg.

Dintre miniștrii Austriei se aflau față: Dr. de Gautsch, baronul Ziemialkowski, marchizul de Baquehem, baronul Prazak, contele Falkenhayn și în locul ministrului de războiu lt.-colonelul baron Merkl.

În adunare se mai observă cu deosebire primarul din Serajevo, Mustapha Fazil Bey; farmacistul curței Sultanului, Sloninski și medicul intim al șahului Persiei, dr. Tholonzana, într'o uniformă foarte bogată.

Precis la orele 11 sosi principele moștenitor Rudolf, care deschise acest al șeselea congres internațional prin un discurs liberal.

Urmără apoi obișnuitele discursuri de curtuozie, după care profesorul dr. Brouardel ținu o impor-

tantă prelegere asupra modului întinderii typhosului abdominal. El arată, că știința a reușit să impedece contagiunea acestei boli. Constată apoi, că din 100 de casuri de typhus abdominal, 80 sunt cauzate de apă prōstă; ar fi neertat a nu se lua măsuri grabnice, fiă ori cât de costisitoare, pentru a se procura omenirei apă curată de beut.

Bētrinul profesor de Pettenkofer vorbi apoi despre instrucțiunea igieniei în Universități și școli tehnice superioare, arătând cu date statistice în mână importanța și efectele bune ale igieniei. Apoi prima ședință a congresului se ridică.

Raport polițienesc. — O dovadă de sărăcirea ce ia proporțiunile între o parte a populației Brașovului ne dá faptul, că o femeie bătrână din Scheiu în vērștă de 87 de ani, ceru adă dela căpătania (poliția) o rășenescă să i se procure un pașaport pentru străinătate, spre a-și căuta în România mijlocele necesare pentru întreținerea vieții.

Telegramă part. a „Gaz. Trans.“

SĂTMARŪ, 30 Septemvre. — Dr. Vasile Lucaciu a fost pus în libertate. Rușine asupra contrarilor.

Adresăm bravului luptător din Sătmărū sincere nōstre felicitări! Primescă din partene o frățescă străngere de mână! — Red. „Gaz. Trans.“

DIVERSE.

O nouă invenția a lui Edinson. — În ședința trecută a asociației americane pentru înaintarea științelor, care s'a ținut în New-York, a cetit renumitul Tomas Alva Edinson un raport asupra celei mai noue descoperiri pe terenul electro-technic. E vorba de așa numitul „Dinamo-piromagnetic“. Acest aparat are scopul de a produce electricitate prin arderea cărbunilor, o problemă la a cărei deslegare s'au trudit mulți chemici moderni, dēr n'au ajuns la rezultat. Metoda lui Edinson o cea mai ușoră și mai eficientă; din două tone de cărbuni aprinși, cu mijlocul aparatului „Dinamo-piromagnetic“ poți scōte atăta electricitate cātă arde într'o sēră în 30 de lămpi, fiă-care lampă cu 16 lumini!

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Octomvre 1887 st. v., se începe un nou abonament pe trilanul Octomvre, Novembre și Decemvre la care invităm pe toți onorații amici și sprijinatori ai fōiei nōstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Anstro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
pe trei luni 3 fl.	pe trei luni 10 francoi
„ șese „ 6 „	„ șese „ 20 „
„ un an 12 „	„ un an 40 „

Abonarea se pōte face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Abonaților de pân'acum li-se recomandă a însemna pe coupon numărul fâșiei sub care au primit țiarul.

Domnii cari se vor abona din nou să binevoescă a scrie adresa lămurită și a arēta și posta ultimă.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

prin Bucovina și Transilvania (fără să mai socotim și părțile sud-estice ale Ungariei, adevă Banatul), cu alte cuvinte prin două provincii a căroră populațiune în cea mai mare parte se rudesc prin origine și limbă cu populațiunea României. Achizițiunea acestor țeri este dēr o dorință arțetore pentru România.

Ca să putem sci anume, care din aceste două provincii pōte fi amenințată, în prima liniă, de cătră invasiunea română, e destul să aruncăm o privire pe hartă și înainte de tōte să luăm în considerația situațiunea geografică a României, în raport cu aceste două provincii.

Charta ne arată, că România cuprinde frontul de Est și Sud al Transilvaniei, pe când despre Bucovina, ea se limitează cu imperiul nostru numai pe o întindere relativă scurtă.

Deși această configurație a fruntariei nu pōte esclude o invasiune a Românilor în Bucovina, (căci situațiunea excentrică a Bucovinei în raport de masa principală a României, adevă inconvenientele desfășurării strategice și mai ales ale bazei de operațiune, se pot ameliora prin strămutarea și prelungirea bazei spre Nord în provinciile limitrofe rusesce și în special în Basarabia) totuși mai cad în cumpănă și alte considerante, mult mai ponderose, cari ne fac să presupunem că agresiunea României va fi îndreptată contra Transilvaniei.

Ocuparea Bucovinei în raport de cea a Transilvaniei, nu sporesce cu mult teritoriul României; Condițiunile fizice ale Bucovinei nu favoriséză de loc operațiunile a corpuri mari de armată; în privința resurselor de tot felul, această țera este sēracă, spațiile de desfășurare sunt mărginite; comunicațiunile insuficiente; subsistența, bivacuarea și cantonamentul maselor mari de trupe, dificile; și chiar dacă invasiunea ar reuși a se face prin vaile practicabile și lipsite de întăriri, totuși noi ca apărători, am avea avantajul a găsi pozițiuni bune, pe cari cu forțe superioare, le-am putea disputa mult timp inamicului, care alt-fel din cauza spațiului îngust nu și va putea desfășura tōte forțele sale disponibile.

Credem dēr că invasiunea Românilor în Transilvania este mai probabilă.

Această credință a nōstră o mai justificăm odată prin configurațiunea fruntariei Transilvaniei, care oferă armatei române mari avantaje în privința condițiunilor de desfășurare și de basă; ér după trecerea munților, comunicațiunile mai bune; abondența mai mare de resurse mai cu sémă în unele ținuturi precum: în țera Bărsei, (Burzenland), în șesul Sibiului (Hermannstadt) etc. în fine, spațiul mai întins pentru desfășurarea forțelor.

Deși acest din urmă avantaj nu pōte fi destul de suficient în raport de respectabilul efectiv al armatei române, care și din alte considerațiuni, totū va

fi silită a-și divida forțele sale, totuși această divizare nu se pōte considera ca o greșelă, pe câtă vreme armata română va dispune de o superioritate numerică însemnată și ca linii de înaintare, de comunicațiuni bune și multe.

Transilvania, fiind astfel obiectivul geografic al operațiunilor române, ea devine pentru noi teatrul de operațiuni secundar, pe care însă, cum am mai dīs, trebuie s'o apărăm cu trupe cât se pōte mai puține, dēr cu cea mai mare energiă posibilă și acesta în scopul de a menține separațiunea asistentă între ambile grosuri ale armatelor inamice și de a împede coacțiunea Românilor asupra operațiunilor principale ale armatei nōstre, etc.

Suntem de părere, că pentru rezolvarea acestei probleme, ajunge un corp de armată compus din 3—4 diviții, (între cari și o diviție de Honved) și acesta chiar în casul, când Românii și-ar pune în acțiune întreaga lor armată operativă.

Deorece, din capul locului, nu împărțim idea unei ofensive austriace în țera inamică, și acesta din cauza inferiorității numerice a forțelor nōstre disponibile, nevoi suntem să încercăm a găsi mijlocele de apărare în condițiunile topografice ale țerei.

(Va urma).

Cursul la burza de Viena
din 28 Septembrie st. n. 1887.

Rentă de aur 5%	100.20	Bonuri croato-slavone	104.75
Rentă de hârtie 5%	87.10	Despăgubire p. digna de vinu ung.	100.—
Imprumutul căilor ferate ungare	—	Imprumutul cu premiu ung.	122.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (1-ma emisiune)	—	Losurile pentru regularea Tisei și Segedialui	123.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (2-a emisiune)	—	Rentă de hârtie austriacă	81.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (3-a emisiune)	—	Rentă de arg. austr.	82.45
Bonuri rurale ungare	104.30	Rentă de aur austr.	112.40
Bonuri cu cl. de sortare	104.20	Lesurile din 1860	135.50
Bonuri rurale Banat-Timșu	104.50	Acțiunile băncii austro-ungare	881.—
Bonuri cu cl. de sortare	104.30	Act. băncii de credit ung.	287.75
Bonuri rurale transilvane	104.25	Act. băncii de credit austr.	282.10
		Argintul — Galbiul	—
		impărătesc	5.95
		Napoleon-d'ori	9.96
		Măreți 100 Imp. geria.	61.55
		Londra 10 Livres sterlinge	125.85

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 15 Septembrie st. v. 1887.

	Cump.	vënd.
Rentă română (5%)	91 1/2	92 1/2
Rentă rom. amort. (5%)	95 1/4	95 3/4
convert. (6%)	89 3/4	90 1/4
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	35	36
Credit fonc. rural (7%)	104 3/4	105 1/2
" " (5%)	89 1/2	90 1/4
" " urban (7%)	103 1/4	103 3/4
" " (6%)	94	95
" " (5%)	87	87 1/2
Banca rațională a României 500 Lei	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
" " Națională	—	—
Aur contra bilete de bancă	14.—	14. 1/4
Banote austriace contra aur.	2.01	2.02

Cursul piaței Brașov

din 29 Septembrie st. n. 1887.

	Cump.	Vënd.
Banote românești	8.64	8.68
Argint românesc	8.60	8.65
Napoleon-d'ori	9.94	9.98
Lire turcesc	11.22	11.23
Imperiali	10.21	10.26
Galbeni	5.86	5.90
Scrisurile fonc. „Albina” 6%	101.—	102.—
" " " 5%	98.—	99.—
Ruble Rusesci	109.—	110.—
Discountul	7—10%	pe an.

**Numai
fl. 1.80**

Umeđeala, frigul!

nu vatēmă!

impermeabile, căldurose, durabile și admirabilu de effine sunt

JACHETELE

(„Bürger“-Jacken)

de lână împletite, de postav și de Loden, cari se potrivesc foarte frumos, pentru toamnă și iernă, pentru Domni, Dămne, băieți și fete, toate cu prețulu egal de fl. 1.80 în l. calitate împletite. Aceste Jachete sunt pentru toți oamenii celū mai necesarū vestmētū, și se allă gata în culorile cenușiu, cafeniu, surd, (melirt) drapū, în colorile Jachetă este feritū de frigū, pentru că se strînge bine pe ori-ce corpū și taliă, conservă o căldură potrivită și sunt de o valoare neprețuibilă. Afară de cele menționate cu fl. 1.80 se mai allă încă două soiuri mai fine:

Din lână-Zephir împletite
desū și căldurose

fl. 3.25.

Din Postav și Loden în
calitate călduroasă pentru iernă

fl. 5.10.

Ca măsură este suficientă a arēta grosimea pieptului. — Se trimittū contra rambursă numai de

I. FEKETE, Kleider-Versendung.

Wien, Hundsthurmerstrasse Nr. 18/59. 1—12

Pentru fumători de țigări.

Fabrica Braunstein freres.

in Paris 65
Boulevard
Exelmans
produce

Hărtiile
de
țigară
cu mărcile aici
tipărite

ORICE CONTRAFACERE A ACESTEI
HĂRTII SE VA URMĂRI CONFORM
LEGEII

10 MAIU 1877

FRĂȚII BRAUNSTEIN
SINGURI FABRICANTI
PARIS

DEPOSÉ S.G.D.G. EN FRANCE ET A L'ÉTRANGER

BRAUNSTEIN FRÈRES PARIS
Marque Deposec. S.G.D.G.

„Les dernières Cartouches” și „Dorobantulu”

cari au fostū declarate, de cele dintăiu autorități științifice din Austria și Ungaria pe basa analizelor făcute, absolutū libere de ori ce materii vătămătoare sănătății și ca hărtia de țigări cea mai ușoră și cea mai bună, ce a esistatū vreodată. Deorece și la noi domnesce convingerea că pentru țigări bune, în prima liniă calitatea hărtiei de țigări este dătătoare de măsură, hărtia de țigări „Les dernières Cartouches” și „Dorobantulu” a devenitū din ce în ce mai plăcută, și se pōte găsi la toate firmele mai mari. Veritabilă este numai aceea hărtia, a cărei etichetă se asemănă cu discul și care are firma „Braunstein Freres.” Fabrica a deschisū unū depositū pentru servirea promptă a mușterilor, sub firma comercială protocolată în Austro-Ungaria: **Braunstein freres, Wien, 2. Bez., Negerlegasse 3.** 11—12

Avisū d-lorū abonați!

Rugămū pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponulū mandatului postalū și numerii de pe fășia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Domnii ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămuritū și să arate și posta ultimă.

Dacă se ivescū iregularități la primirea diarului onor. abonați suntū rugați a ne încunoscūnta imediatū prin carte postale, ca în cătū depinde dela noi, să se delătoreze.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS.”

TARIFA

anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a liniă de 30 litere garmond fl. — cr. 6.
Pentru inserțiuni și reclame pagina a III liniă à fl. — cr 10.

Pentru repețiri se acordă următoarele rabate:

Pentru repețiri de	3—4 ori	10%
" " "	5—8 " "	15%
" " "	9—11 " "	20%
" " "	12—15 " "	30%
" " "	16—20 " "	40%
Dela 20 de repețiri în sus		50%

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facū învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai sus.

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei”

se potū face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușori prin mandate postale.

Adresele ne rugămū a ni se trimite exactū arătându-se și posta ultimă.

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	
pe trei luni	3 fl. —
" șese luni	6 fl. —
" unū anū	12 fl. —
Pentru România și străinătate:	
pe trei luni	10 franci
" șese luni	20 "
" unū anū	40 "

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Sosirea și plecarea trenurilor și postelor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Peșta:
Trenul de persoane Nr. 307: 7 ore 20 de minute sēra.
Trenul mixtū Nr. 315: 4 ore 01 minută dimineața.

2. Dela Brașov la Bucuresci:
Trenul acceleratū Nr. 302: 5 ore 37 minute dimineața.
Trenul mixtū Nr. 318: 1 oră 55 minute după amēzi.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Peșta la Brașov:
Trenul de persoane Nr. 308: 9 ore 46 minute înainte de amēzi.
Trenul mixtū Nr. 316: 9 ore 52 minute sēra.

2. Dela Bucuresci la Brașov:
Trenul acceleratū Nr. 301: 10 ore 12 minute sēra.
Trenul mixtū Nr. 317: 2 ore 32 minute după amēzi.

A. Plecarea postelor:

a) Dela Brașov la Rēșnov-Zērnesci-Branū: 12 ore 30 min. după amēzi.
b) " " " Zimū: 4 ore după amēzi.
c) " " " în Sēcūime (S. George): 1 oră 30 minute noptea.
d) " " " la Făgărașū: 4 ore dimineața.
e) " " " la Săcele: 4 ore dimineața.

B. Sosirea postelor:

a) Dela Rēșnov Zērnesci-Branū la Brașov: 10 ore înainte da amēzi.
b) " " " Zimū la Brașov: 9 ore a. m.
c) Din Sēcūime la Brașov: 6 ore sēra
d) " " " Făgărașū la Brașov: 2 ore dimineața.
e) " " " Săcele la Brașov: 6 ore 30 minute sēra.

Tipografia ALEXI, Brașov.